

A jövő évtől új törvényi kötelezettségek terhelik az önkormányzatokat és Szlovákia lakosságát. A személtelhordás díja akár a jelenlegi ár duplájára is növekedhet személyenként a településeken. Drasztikus áremelkedésre és komoly jogi vitákra kell számítani.

A hulladékgazdálkodás terén drasztikus változások várhatóak 2025-től. Bevezetésre kerül a hulladék Mechanikai Biológiai Kezelése (MBÚ). Az eddigi rendszerben egy olyan település, ahol a lakosok 60%-ban szelektíven gyűjtötték a hulladékot, mindössze 18 euró/tonna lerakási költséget fizetett. Ehhez járultak hozzá még pluszban az elszállítási és manipulációs költségek. Az új hulladékkezelési-rendszer bevezetése után ez az összeg 97 euróra emelkedik tonnánként.

„Jelenleg megérkezik a „kukásautó“ a háztartásokhoz, és elviszi a vegyes hulladékot egy kijelölt hulladéklerakóba. Ott a szemetet lerakják, egy báger ledózerolja. Ezért fizetünk egyfajta munkadíjat és egy állami illetéket, ami bekerül a környezetvédelmi alapba. A lerakás költsége a szelektív hulladékárany alapján van beállítva. Most ez körülbelül 18 euróra rúg tonnánként például egy olyan településen, ahol 50-60 százalék körül mozog a szelektív hulladékárany. Mondhatnánk úgy is, hogy ez a költség egyfajta „büntetés“ a vegyes hulladék kialakulása miatt“ – magyarázza Pék Pál, régiófejlesztési szakember. Hozzáteszi, sajnos Szlovákiában még sok településen gyerekcipőben jár a megfelelő szelektálás helyes kommunikálása és levezénylése – a falu közepére kell elvignyék sok településen a lakosok a szelektív hulladékot, ami valljuk be, nem egy kényelmes rendszer. 830 fős közvéleménykutatás alapján azt állapították meg, hogy a lakosok nem tudják, hogy a szelektív hulladékelszállítás ingyenes. Ez az egyik legfőbb oka annak, hogy a lakosság nem motivált a hulladék szelektív gyűjtésében. Több kutatás mutatja azt, hogy a hulladék szelektációja két-három dologtól függ a településeken. Mégpedig attól, milyen messzire van a lakosoktól a szelektív szemeteskuka, milyen a helyi rendszer és tudja -e a lakos, hogy a szelektív hulladék ingyenes. Nagyvárosok esetében masszív kommunikáció szükséges erről a tényről, vagy a város csinálhat egy csiprendszeres infrastrukturális fejlesztést. Így mindenki a saját kitermelt szemete után fizetne csak.

A szelektív hulladékgyűjtés egyébként teljesen ingyenes – a gyártók finanszírozzák gyártói felelősségvállaló cégeken keresztül, ugyanakkor ez a rendszer alulfinanszírozott, így nem tudják biztosítani a háztartásoktól való elszállítás költségeit – nem tudnak kényelmes rendszer üzemeltetni. Ezzel kellene elsősorban foglalkozni, ezután a személtgazdálkodó vállalatokkal, hogy kötelezően mérleget kelljen az autókön elhelyezni, és csak ezután kellene foglalkozni azzal, hogy a nem kisselektált hulladék mechanikai-biológiai kezelésen menjen keresztül. Így, most egy nem működő rendszert fogunk feleslegesen finanszírozni, ami csak a lakosok pénztárcáját fogja megterhelni és sok szegényebb, hátrányos helyzetű embereknek exekúciós eljárást okozni.

Szerencsére a kormány felől vannak nyitott ajtók a szlovákiai magyarok irányába is. A kormánynak is érdeke, hogy megoldja ezt a problémát, mert ez a rendszer nem

fenntartható, nem megfelelő a szelektív hulladékgazdálkodás rendszere sem“ – mondta Pék Pál.

Rámutat arra is, hogy az OZV-k (gyártói felelősségvállaló rendszer) miért alulfinanszírozott: A vállalkozások jelenleg önkéntes alapon regisztrálnak az OZV (gyártói felelősségvállaló szervezet) rendszerében, amely elégtelen – mivel senki sem ellenőrzi a vállalkozásokat, hogy regisztrálva-e vannak az OZV-nél. A megoldás az lenne, hogy Minden vállalkozásnak, amely csomagolást vásárol, a kereskedőnek kötelessége lenne bejelentenie az OZV felé. Az ilyen vállalkozások az újrahasznosítás aktuális költségei alapján illetéket fizetnének. Ezen felül, az önkormányzatoknak is a járási környezetvédelmi Inspekciók felé is le kellene jelentenie a vállalkozások listáját, ahol csomagolást használhatnak fel. Erre szintén törvénymódosításra van szükség.

2025-től mire számíthatnak a lakosok?

Az új hulladékgazdálkodási rendszer bevezetése az állampolgárokra nézve áremelkedést jelent. Azokon a településeken, ahol jelenleg minden lakos ugyanazt az összeget fizeti a személtelhordásért, ott megemelkedik a „kukadíj“. Például egy olyan településen, ahol eddig 32 euró volt a szemétteltek, az új kötelezettségek miatt ez az összeg kukánként 64 euróra nőhet.

A falvak abban is láthatják a megoldást, hogy bevezetik a háztartások által kiteremlet vegyes hulladék lemerésének rendszerét. Ilyenkor a kukákra kell egy csipet felszerelni, így a szemétszállítók le tudják mérni a kukát annak elvitele előtt. Ez alapján mindenki csak a saját kitermelt szemete után fizetne.

„Lesznek települések, ahol előleget fog kelleni befizetni a kuka után, míg nem alakul ki az új rendszer. Az előleg befizetése során az új törvény nem gondol azokra a háztartásokra, ahol csak egy ember él. Például ha az előleg 70 euró lesz/ kuka, nem per személy, akkor az egyedül élő is hetven eurót fog fizetni, és a négytagú család is. Itt már sérülnek az emberi jogok is, tehát beleütközünk egy komoly jogi problémába az egyenlő emberi bánásmód tekintetében. Ha belegondolunk, ez alkotmányellenes is lehet. Ugyanakkor való igaz, hogy az önkormányzati adókról szóló törvény kimondja azt is, hogy az így beszédett előlet, 2 évig elszámolható – ez azt jelenti, hogy az a lakos, aki valóban ügyesen szelektált, 2 évig nem fog szemétdíjat fizetni – levonásra kerül az előlegből – hasonló rendszert képzeljünk el, mint a gáz elszámolásánál. A témához még nem nyúlt komoly szinten senki, medializálva sem volt. Elsődleges nyilatkozatok készülnek, szeretnénk bemutatni ezt a problémát.

Miben változik a rendszer? Miért emelkedik a szemét díja?

„2025-től egy teljesen új rendszert akar bevezetni a környezetvédelmi minisztérium. A mechanikai biológiai kezelés azt jelenti, hogy a szeméttelrakó telepen lesz egy gép, amelyen át kell mennie a vegyes hulladéknak. Ez a gép kemény és bio frakcióra szedi majd szét a hulladékot. A kemény frakcióból olyan anyagok, műanyag granulátumok

készíthetőek, amelyeket például gépek gyártásához lehet felhasználni, vagy fűtőanyagok. A bio hulladék kerül lerakásra. Ezt azonban valakinek meg kell fizetnie. A teher az önkormányzatokra hárul. Az előbb példaként említett önkormányzat már nem 18, hanem minimum 90 eurót fog fizetni a vegyes hulladék tonnájáért. Ehhez járul majd még a lerakási és a kezelési költség. Nagyjából így kapjuk meg a 97 eurós összeget, de ez még emelkedhet a település és a hulladéklerakat távolságának függvényében. A szemétklerakón azt mérik majd meg, hány tonna szemetet vitt oda a „kukásautó“ a településről.“ – magyarázza a régiófejlesztési szakember, aki településeknek segít a megfelelő hulladékgazdálkodási terv kidolgozásában és betartásában. Az ország minden régiója küzd a szemétklerakók gyors megtelésével. Az elmúlt években végzett analízisekből kiderült, hogy a vegyes hulladék 70-80%-ban olyan anyagokat tartalmaz, amelyeket szelektíven is gyűjthetnénk. Ezért már 2022-ben elhatározták, hogy a vegyes hulladékot a lerakás előtt szelektálni és biológiai stabilizálni kell.